

**WYCIĄG z Taryfy dla energii elektrycznej w zakresie dystrybucji oraz w zakresie obrotu dla odbiorców z grup taryfowych G
Polenergia Dystrybucja Sp. z o.o. w Warszawie**

Taryfa Polenergia Dystrybucja Sp. z o.o. została zatwierdzona decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki
z dnia 28.01.2026 r., nr DRE.WRE.4211.47.10.2025.ASa1

1. Informacje o taryfie [....]

1.2 Warunki stosowania Taryfy:

- 1.2.1. Niniejsza taryfa ustalona przez POLENERGIA Dystrybucja Sp. z o.o. zwana dalej: „Operatorem”, jest stosowana w rozliczeniach z odbiorcami przyłączonymi do jego sieci [...]
- 1.2.2. Ceny energii elektrycznej ustalone w niniejszej Taryfie stosowane są wobec odbiorców w gospodarstwach domowych, przyłączonych do sieci Operatora i niekorzystających z prawa wyboru sprzedawcy.
- 1.2.3. Operator w niniejszej taryfie, ze względu na prowadzenie działalności w różnych lokalizacjach, [...] ustalił zróżnicowane, [...] stawki opłat za świadczenie tych usług, dla poszczególnych obszarów działania, umownie nazwanych na potrzeby Taryfy:
 - a) Obszar dystrybucyjny Białystok, Radom, Warszawa-Teren, Kielce i Łódź – stawki skalkulowane przy uwzględnieniu kosztów zakupu usług dystrybucyjnych od dostawcy tj. PGE Dystrybucja S.A., [...]
- 1.2.4. Odbiorca posiadający miejsca dostarczania w różnych obszarach działania Operatora szczegółowo wskazanych w udzielonej temu Operatorowi koncesji, rozliczany jest wg stawek opłat określonych dla obszaru właściwego dla miejsca dostarczania. [...]
- 1.2.6. Ustalone w niniejszej Taryfie ceny i stawki opłat nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT). W odniesieniu do nich podatek VAT nalicza się zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 1.2.7. Operator pobiera od wytwórcy opłatę wynikającą ze stawki jakościowej od ilości energii zużywanej na własny użytek, zgodnie z § 25 ust. 1 rozporządzenia taryfowego oraz opłatę wynikającą ze stawki jakościowej obliczoną i pobieraną przez wytwórcę od jego odbiorców, zgodnie z § 26 ust. 3 rozporządzenia taryfowego.
- 1.2.8. Ceny i stawki opłat zawarte w Taryfie zostały ustalone dla parametrów jakościowych energii określonych w rozporządzeniu systemowym.

1.3. Definicje:

- 1.3.1. Bezpośrednie dostarczanie energii elektrycznej – dostawy energii elektrycznej realizowane bez wykorzystania sieci elektroenergetycznej lub realizowane z wykorzystaniem sieci elektroenergetycznej przedsiębiorstwa energetycznego wykonującego działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną [...]
- 1.3.6. Miejsce dostarczania energii elektrycznej – punkt w sieci, do którego Operator dostarcza energię elektryczną, [...]
- 1.3.9. Napięcie niskie (nN) – obejmuje napięcie znamionowe nie wyższe niż 1 kV, [...]
- 1.3.11. Odbiorca – każdy, kto otrzymuje lub pobiera energię elektryczną na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym.
- 1.3.15. Płatnik opłaty OZE – operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.
- 1.3.16. Płatnik opłaty kogeneracyjnej – operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.
- 1.3.17. Płatnik opłaty mocowej – operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego. [...]

2. Zasady rozliczeń za świadczone usługi dystrybucji

2.1 Zasady kwalifikacji odbiorców do grup taryfowych.

- 2.1.1. Odbiorcy za świadczone usługi dystrybucji, rozliczani są według stawek opłat właściwych dla grup taryfowych. [...]
- 2.1.2. Ustala się następujący sposób oznaczeń grup taryfowych oraz kryteria i zasady kwalifikowania odbiorców do tych grup [...]

GRUPY TARYFOWE	KRYTERIA KWALIFIKOWANIA DO GRUP TARYFOWYCH DLA ODBIORCÓW:
[...]G11 G12 G12as [...]	[...] Niezależnie od napięcia zasilania i wielkości mocy umownej z rozliczeniem za pobraną energię elektryczną odpowiednio: G11 – jednostrefowym, G12, G12as – dwustrefowym (strefy: dzień, noc), zużywaną na potrzeby: a) gospodarstw domowych; b) pomieszczeń gospodarczych, związanych z prowadzeniem gospodarstw domowych tj. pomieszczeń piwnicznych, garaży, strychów, o ile nie jest w nich prowadzona działalność gospodarcza; c) lokali o charakterze zbiorowego mieszkania, to jest: domów akademickich, internatów, hoteli robotniczych, klasztorów, plebanii, kanonii, wikariat, rezydencji biskupich, domów opieki społecznej, hospicjów, domów dziecka, jednostek penitencjarnych i wojskowych w części bytowej, jak też znajdujących się w tych lokalach pomieszczeń pomocniczych, to jest: czytelnia, pralni, kuchni, pływalni, warsztatów itp., służących potrzebom bytowo-komunalnym mieszkańców, o ile nie jest w nich prowadzona działalność gospodarcza; d) mieszkań rotacyjnych, mieszkań pracowników placówek dyplomatycznych i zagranicznych przedstawicielstw; e) domów letniskowych, domów kempingowych i altan w ogródkach działkowych, w których nie jest prowadzona działalność gospodarcza oraz w przypadkach wspólnego pomiaru – administracja ogródków działkowych; f) oświetlenia w budynkach mieszkalnych: klatek schodowych, numerów domów, piwnic, strychów, suszarni, itp.;

	g) zasilania dźwigów w budynkach mieszkalnych; h) węzłów cieplnych i hydroforni, będących w gestii administracji domów mieszkalnych; i) garaży indywidualnych odbiorców, w których nie jest prowadzona działalność gospodarcza.[...]
--	--

2.1.6. Odbiorcę, który pobiera energię elektryczną:

- z kilku miejsc dostarczania tej energii, położonych w sieci o różnych poziomach napięć zalicza się do grup taryfowych oddzielnie w każdym z tych miejsc;
- z kilku miejsc dostarczania tej energii, położonych w sieci o jednakowych poziomach napięć, można zaliczyć do grup taryfowych oddzielnie w każdym z tych miejsc, chyba że energia elektryczna jest pobierana do zasilania jednego zespołu urządzeń z więcej niż jednego miejsca dostarczania energii elektrycznej na tym samym poziomie napięcia, wówczas odbiorca ten wybiera grupę taryfową jednakową dla wszystkich miejsc dostarczania energii;
– zgodnie z kryteriami podziału odbiorców na grupy taryfowe przyjętymi przez Operatora.

2.1.7. Odbiorca, który ze względu na przyjęty w przedsiębiorstwie energetycznym podział odbiorców na grupy taryfowe dokonany na podstawie kryteriów, o których mowa pkt 2.1.2., może być zaliczony w odniesieniu do danego miejsca dostarczania energii elektrycznej do więcej niż jednej grupy taryfowej, wybiera jedną spośród tych grup.

2.1.8. Odbiorca, o którym mowa w pkt. 2.1.7., może wystąpić do Operatora o zmianę grupy taryfowej, nie częściej niż raz na 12 miesięcy, a w przypadku zmiany stawek opłat, w okresie 60 dni od wejścia w życie nowej Taryfy. Warunki zmiany grupy taryfowej określa Umowa, [...]

2.2. Strefy czasowe stosowane w rozliczeniach z odbiorcami [...]

2.2.2. Strefy czasowe stosowane w rozliczeniach z odbiorcami grupy taryfowej [...] G12:

Numer strefy	Strefa doby	Godzina obowiązywania
1	2	3
1.	DZIEŃ	6 ⁰⁰ - 21 ⁰⁰
2.	NOC	21 ⁰⁰ - 6 ⁰⁰

2.2.3. Strefy czasowe stosowane w rozliczeniach z odbiorcami grupy taryfowej G12as:

Numer strefy	Strefa doby	Godzina obowiązywania
1	2	3
1.	DZIEŃ	6 ⁰⁰ - 22 ⁰⁰
2.	NOC	22 ⁰⁰ - 6 ⁰⁰

2.3. Okresy rozliczeniowe stosowane w rozliczeniach z odbiorcami i ogólne zasady rozliczeń

2.3.1. Rozliczeń z odbiorcami za świadczone usługi dystrybucji oraz opłat, [...] dokonuje się w okresach rozliczeniowych określonych w Taryfie i uzgodnionych w Umowie.

Operator stosuje w rozliczeniach z odbiorcami jednomiesięczne okresy rozliczeniowe.

Okresy rozliczeniowe nie odnoszą się do odbiorców rozliczanych w systemie przedpłatowym.

Sposób rozliczeń z tymi odbiorcami określa Umowa. [...]

2.3.6. W przypadku zmiany stawek opłat za usługę dystrybucji w trakcie okresu rozliczeniowego, opłata wynikająca ze składnika stałego stawki sieciowej, abonamentowej oraz stawki opłaty mocowej dla odbiorców końcowych, o których mowa w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, pobierana jest w wysokości proporcjonalnej do liczby dni obowiązywania poprzednich i nowych stawek, a opłata wynikająca ze składnika zmiennego stawki sieciowej, stawki jakościowej, stawki opłaty OZE, stawki opłaty kogeneracyjnej oraz stawki opłaty mocowej dla odbiorców końcowych innych niż wymienieni w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, na podstawie rozdzielenia ilości energii pobranej proporcjonalnie do liczby dni przed i po zmianie stawek w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej przez odbiorcę w tym okresie, o ile wielkość energii nie wynika z rzeczywistego odczytu. [...]

2.3.11. W przypadku niesprawności elementu układu pomiarowo-rozliczeniowego będącego własnością odbiorcy, w wyniku którego zużycie energii elektrycznej było nieprawidłowo rejestrowane dłużej niż przez trzy miesiące, do rozliczeń przyjmuje się średniodobowe zużycie energii elektrycznej w porównywalnym okresie rozliczeniowym, pomnożone przez liczbę dni, podczas których ten element układu był niesprawny, oraz stawki opłat z grupy taryfowej, do której był zaliczony odbiorca, chyba że Umowa stanowi inaczej.

2.3.17. Za wznowienie dostarczania energii elektrycznej po wstrzymaniu jej dostaw z przyczyn, o których mowa w art. 6b ust. 1, 2 i 4 ustawy, z zastrzeżeniem art. 6c) ustawy pobiera się opłatę w wysokości:

a) na napięciu nN	119,33 zł
-------------------	-----------

2.4. Zasady korygowania wystawionych faktur

- 2.4.1. W przypadku stwierdzenia błędów w pomiarze lub odczycie wskazań układu pomiarowo–rozliczeniowego lub innych nieprawidłowości, które spowodowały zawyżenie albo zaniżenie należności za pobraną energię elektryczną, Operator dokonuje korekty uprzednio wystawionych faktur.
- 2.4.2. Korekta, o której mowa w pkt 2.4.1., obejmuje cały okres rozliczeniowy lub okres, w którym występowały stwierdzone błędy lub nieprawidłowości.
- 2.4.3. Nadpłatę wynikającą z wyliczonej korekty, o której mowa w pkt 2.4.1., zalicza się na poczet płatności ustalonych na najbliższy okres rozliczeniowy, chyba, że odbiorca nie zażąda zwrotu tej nadpłaty.

2.5. Szczegółowe zasady rozliczeń za energię elektryczną dla odbiorców grup taryfowych G

- 2.5.1. Opłatę za energię elektryczną pobraną w okresie rozliczeniowym oblicza się jako iloczyn ilości energii, ustalonej na podstawie wskazań urządzeń pomiarowo - rozliczeniowych oraz ceny energii elektrycznej w danej grupie taryfowej i danej strefie czasowej.
- 2.5.2. W przypadku zmiany cen energii elektrycznej dla odbiorców grup taryfowych G w trakcie trwania okresu rozliczeniowego, pobierana jest opłata, na podstawie rozdzielenia ilości energii pobranej proporcjonalnie do liczby dni przed i po zmianie cen w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej przez odbiorcę w tym okresie, o ile wielkość energii nie wynika z rzeczywistego odczytu.

3. Szczegółowe zasady rozliczeń usług dystrybucji

- 3.1. Opłata za świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej oraz inne opłaty wynikające z odrębnych przepisów prawa wymienionych w pkt 1.1. Taryfy.
- 3.1.1. Opłatę za świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej w odniesieniu do odbiorcy, zasilanego z danego poziomu napięć znamionowych, w okresie rozliczeniowym, oblicza się według wzoru:

$$O_{uD} = S_{SVn} \cdot P_i + \sum_{m=1}^R S_{ZVnm} \cdot E_{oim} + S_{oSJ} \cdot E_{ok} + O_a$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

O_{uD}	opłatę, wyrażoną w zł, za świadczenie usługi dystrybucji energii elektrycznej obliczoną dla danego odbiorcy;
S_{SVn}	składnik stały stawki sieciowej za okres rozliczeniowy, wyrażony w zł/MW/miesiąc lub zł/kW/miesiąc mocy umownej lub w zł/miesiąc w odniesieniu do odbiorców energii elektrycznej z grup taryfowych G;
P_i	moc umowną określoną dla danego odbiorcy, wyrażoną w MW lub w kW, lub w miesiącach dla odbiorców energii elektrycznej z grup taryfowych G;
S_{ZVnm}	składnik zmienny stawki sieciowej dla danej rozliczeniowej strefy czasowej (strefa czasowa m), wyrażony w zł/MWh lub w zł/kWh;
E_{oim}	ilość energii elektrycznej pobranej z sieci przez danego odbiorcę w rozliczeniowej strefie czasowej m, wyrażoną w MWh lub w kWh w okresie rozliczeniowym ustalonym w Taryfie;
S_{oSJ}	stawkę jakościową, wyrażoną w zł/MWh lub w zł/kWh;
E_{ok}	ilość energii elektrycznej zużytej przez odbiorców końcowych korzystających z krajowego systemu elektroenergetycznego, wyrażoną w MWh lub w kWh;
R	liczbę rozliczeniowych stref czasowych;
O_a	opłatę abonamentową, wyrażoną w zł, uwzględniającą długość okresu rozliczeniowego oraz stawkę abonamentową.

- 3.1.2. Stawkę jakościową S_{oSJ} , o której mowa w punkcie 3.1.1. oblicza się według wzoru określonego w obowiązującej Taryfie OSP [zł/MWh] stosowanej wobec odbiorców końcowych w krajowym systemie elektroenergetycznym innych niż odbiorcy specjaliści:

$$S_{oSJ} = k_{ok \text{ TARYFA OSP}} \times S_{oSJ \text{ TARYFA OSP}}$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

$k_{ok \text{ TARYFA OSP}}$	współczynnik udziału w pokrywaniu kosztów systemowych przez odbiorców końcowych w krajowym systemie elektroenergetycznym innych niż odbiorcy specjaliści, określony w obowiązującej Taryfie OSP
$S_{oSJ \text{ TARYFA OSP}}$	stawka jakościowa określona w obowiązującej Taryfie OSP [zł/MWh].

- 3.1.3. Inne opłaty wynikające z odrębnych przepisów prawa wymienionych w pkt. 1.1., oblicza się według wzoru:

$$O_{oi} = S_{OZE} \cdot E_{okOZE} + S_{ok} \cdot E_{okKOG} + S_{om} \cdot E_{om} \cdot A_K$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

S_{OZE}	stawkę opłaty OZE w [zł/MWh];
E_{okOZE}	ilość energii elektrycznej pobranej i zużytej przez odbiorcę końcowego, o której mowa w pkt 3.1.15., w [MWh] lub [kWh];
S_{ok}	stawkę opłaty kogeneracyjnej, w [zł/MWh];
E_{okKOG}	ilość energii elektrycznej pobranej i zużytej przez odbiorcę końcowego, o której mowa w pkt 3.1.20., w [MWh] lub [kWh];
S_{om}	stawkę opłaty mocowej, dla odbiorcy końcowego innego niż wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy wyrażoną w zł/MWh albo w zł/kWh, natomiast dla odbiorcy końcowego wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, wyrażoną w zł/miesiąc;

E_{om}	ilość energii pobranej z sieci przez odbiorcę końcowego innego niż wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy w godzinach doby określonych zgodnie z informacją wskazaną w pkt 1.1.g), wyrażoną w MWh albo kWh, natomiast dla odbiorcy końcowego wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, wyrażoną jako liczba miesięcy;
A_K	współczynnik dla odbiorcy końcowego innego niż wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy zasilanego z sieci średniego napięcia oraz sieci niskiego napięcia o mocy umownej większej od 16 kW w wysokości wynikającej z art. 69 ustawy o rynku mocy. Dla odbiorcy końcowego wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy oraz odbiorcy zasilanego z sieci niskiego napięcia o mocy umownej do 16 kW włącznie w wysokości równej 1.

- 3.1.5. Dla odbiorców z grup taryfowych G składnik stały stawki sieciowej ustalony jest w zł/miesiąc. [...]
- 3.1.8. Opłatę za usługi dystrybucji w części wynikającej ze składnika stałego stawki sieciowej i opłatę w części wynikającej ze stawki opłaty przejściowej oraz stawki opłaty mocowej dla odbiorców końcowych wymienionych w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy pobiera się proporcjonalnie do czasu trwania Umowy.
- 3.1.9. Opłaty za usługi dystrybucji oraz opłaty, o których mowa w pkt 3.1.3., dla odbiorców zasilanych z kilku miejsc dostarczania, ustalone i pobierane są odrębnie dla każdego miejsca dostarczania, o ile obowiązująca Umowa nie stanowi inaczej. [...]
- 3.1.11. Stawki abonamentowe zostały skalkulowane i są pobierane w przeliczeniu na układ pomiarowo–rozliczeniowy.
- 3.1.12. Opłata abonamentowa naliczana jest w pełnej wysokości, niezależnie od dnia miesiąca, w którym nastąpiło zawarcie lub rozwiązanie Umowy.
- 3.1.13. Odbiorca, u którego zainstalowano przedpłatowy układ pomiarowo–rozliczeniowy, ponosi opłatę abonamentową w wysokości 50% stawki opłaty abonamentowej dla najdłuższego okresu rozliczeniowego wynikającej z grupy taryfowej, zgodnie z którą jest rozliczany.
- 3.1.14. W przypadku odbiorców rozliczanych w systemie przedpłatowym opłaty za usługi dystrybucji oraz opłaty, o których mowa w pkt. 3.1.3.:
- w części wynikającej ze składnika zmiennego stawki sieciowej, stawki jakościowej, stawki opłaty OZE, stawki opłaty kogeneracyjnej oraz stawki opłaty mocowej dla odbiorców końcowych innych niż wymienieni w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, pobierane są przed ich faktyczną realizacją, w wysokości ustalonej według zasad określonych w pkt 3.1.1. i 3.1.3.;
 - w części wynikającej ze składnika stałego stawki sieciowej, stawki opłaty przejściowej, stawki opłaty mocowej dla odbiorców końcowych wymienionych w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy oraz opłaty abonamentowej, pobierane są z chwilą dokonywania po raz pierwszy w danym miesiącu kalendarzowym zakupu określonej ilości energii elektrycznej oraz usług dystrybucyjnych. Opłaty te, pobierane są w pełnej wysokości za dany miesiąc i poprzednie miesiące, za które nie zostały pobrane wcześniej.
- 3.1.15. Płatnik opłaty OZE oblicza należną opłatę OZE jako iloczyn stawki opłaty OZE oraz sumy ilości energii elektrycznej pobranej z sieci i zużytej przez odbiorców końcowych przyłączonych:
- bezpośrednio do sieci danego płatnika opłaty OZE; [...].
- 3.1.20. Płatnik opłaty kogeneracyjnej oblicza należną opłatę kogeneracyjną jako iloczyn stawki opłaty kogeneracyjnej oraz sumy ilości energii elektrycznej pobranej z sieci i zużytej przez odbiorców końcowych przyłączonych:
- bezpośrednio do sieci danego płatnika opłaty kogeneracyjnej; [...]
- 3.1.26. Dla odbiorców z grupy taryfowej G12as składnik zmienny stawki sieciowej w strefie nocnej, w pierwszym roku od zakwalifikowania odbiorcy do tej grupy taryfowej, obowiązuje w odniesieniu do ilości energii elektrycznej przewyższającej ilość energii elektrycznej zużytej w analogicznym okresie rozliczeniowym poprzedzającego roku.
- 3.1.27. W odniesieniu do nowego miejsca dostarczania energii elektrycznej dla odbiorcy z grupy taryfowej G12as, któremu Operator nie świadczył usługi dystrybucji dłużej niż rok, przyjmuje się, że zużycie energii elektrycznej, o którym mowa w pkt 3.1.26., wynosiło 0 kWh.
- 3.1.28. W kolejnych latach od dnia, w którym zaliczono odbiorcę do grupy taryfowej G12as, do rozliczenia opłaty sieciowej zmiennej w poszczególnych okresach przyjmuje się ilość zużycia energii elektrycznej taką jak w analogicznym okresie rozliczeniowym roku poprzedzającego pierwszy rok zakwalifikowania odbiorcy do grupy taryfowej G12as.
- 3.1.30. W przypadku odbiorców końcowych innych niż wymienieni w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, płatnik opłaty mocowej oblicza należną opłatę mocową jako iloczyn stawki opłaty mocowej oraz sumy ilości energii elektrycznej pobranej z sieci i zużytej przez odbiorców końcowych przyłączonych:
- bezpośrednio do sieci danego płatnika opłaty mocowej; [...]
- 3.1.33. W przypadku odbiorców końcowych, wymienionych w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, opłatę mocową ustala się na podstawie stawki opłaty mocowej w zł/miesiąc, z uwzględnieniem zróżnicowania wynikającego z art. 89b ust. 3 ustawy o rynku mocy tj. dla odbiorców zużywających rocznie:
- poniżej 500 kWh energii elektrycznej;
 - od 500 kWh do 1 200 kWh energii elektrycznej;
 - powyżej 1 200 kWh do 2 800 kWh energii elektrycznej;
 - powyżej 2 800 kWh energii elektrycznej.
- 3.1.34. Kwalifikowanie odbiorcy końcowego wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy do przedziałów zużycia, o których mowa w punkcie 3.1.33, odbywa się na podstawie ilości energii elektrycznej zużytej przez tego odbiorcę w okresie jednego roku kończącego się z dniem ostatniego dokonanego odczytu.
- 3.1.35. W przypadku odbiorcy końcowego wymienionego w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, który zużywał energię elektryczną w okresie krótszym niż jeden rok, odbiorcę kwalifikuje się do danego przedziału zużycia określonego w punkcie 3.1.33. przyjmując całkowitą ilość zużytej energii do dnia dokonania ostatniego odczytu.
- 3.1.36. Odbiorcy końcowi wymienieni w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy do dnia dokonania pierwszego odczytu, na potrzeby naliczenia opłaty mocowej, kwalifikowani są do przedziału zużycia poniżej 500 kWh.

3.3 Rozliczenia z odbiorcami za ponadumowny pobór energii biernej

- 3.3.1. Przez ponadumowny pobór energii biernej przez odbiorcę rozumie się ilość energii elektrycznej biernej odpowiadającą:
- współczynnikowi mocy $\text{tg}\varphi$ wyższemu od umownego współczynnika $\text{tg}\varphi_0$ (niedokompensowanie) i stanowiącą nadwyżkę energii biernej indukcyjnej ponad ilość odpowiadającą wartości współczynnika $\text{tg}\varphi_0$ lub
 - indukcyjnemu współczynnikowi mocy przy braku poboru energii elektrycznej czynnej lub
 - pojemnościowemu współczynnikowi mocy (przekompensowanie) zarówno przy poborze energii elektrycznej czynnej, jak i przy braku takiego poboru.

- 3.3.2 Rozliczeniami za pobór energii biernej są objęci odbiorcy zasilani z sieci średniego napięcia. Takimi rozliczeniami mogą być objęci także odbiorcy zasilani z sieci o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV.
- 3.3.3 Opłacie podlega w okresie rozliczeniowym:
- 1) ponadumowny pobór energii biernej określony jako nadwyżka tej energii ponad ilość odpowiadającą wartości współczynnika $tg\varphi_0$ – gdy $tg\varphi > tg\varphi_0$,
 - 2) ponadumowne wprowadzanie energii biernej określone jako nadwyżka tej energii ponad ilość odpowiadającą wartości współczynnika $tg\varphi=0$
- zmierzone w strefach, w których jest prowadzona kontrola poboru i wprowadzania tej energii, lub całodobowo w zależności od rodzaju zainstalowanego układu pomiarowo – rozliczeniowego.
- 3.3.4. Wartość współczynnika mocy $tg\varphi_0$ określa się w warunkach przyłączenia lub w Umowie. Wartość współczynnika mocy przyjmuje się w wysokości $tg\varphi_0 = 0,4$ chyba, że indywidualna ekspertyza uzasadnia wprowadzenie niższej wartości, jednak w żadnym przypadku wartość współczynnika mocy $tg\varphi_0$ nie może być niższa od wartości 0,2. Jeżeli wartość współczynnika $tg\varphi_0$ nie została określona w warunkach przyłączenia lub w Umowie, do rozliczeń przyjmuje się wartość $tg\varphi_0 = 0,4$.
- 3.3.5. Wartość współczynnika mocy $tg\varphi$ określa się, jako iloraz energii biernej pobranej całodobowo lub w strefach czasowych, w których jest dokonywana kontrola poboru energii biernej wyrażonej w Mvarh lub w kvarh i energii czynnej pobranej całodobowo lub w strefach czasowych, w których jest dokonywana ta kontrola wyrażonej w MWh lub w kWh.
- 3.3.6. Opłatę za nadwyżkę energii biernej pobranej ponad ilość wynikającą ze współczynnika $tg\varphi_0$ w okresie rozliczeniowym, o której mowa w pkt 3.3.1. lit. a), całodobowo lub dla stref czasowych, w których jest prowadzona kontrola poboru tej energii, oblicza się według wzoru:

$$O_b = k \times C_{rk} \times \left(\sqrt{\frac{1 + tg^2 \varphi}{1 + tg^2 \varphi_0}} - 1 \right) \times A$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

O_b	opłatę za nadwyżkę energii biernej, wyrażoną w złotych,
C_{rk}	cenę energii elektrycznej, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b ustawy, obowiązującą w dniu zatwierdzenia Taryfy, wyrażoną w zł/MWh lub zł/kWh,
k	krotność ceny C_{rk} , ustaloną w pkt 3.3.9. Taryfy,
$tg\varphi$	współczynnik mocy wynikający z pobranej energii biernej,
$tg\varphi_0$	umowny współczynnik mocy, określony zgodnie z pkt 3.3.4.,
A	energię czynną pobraną całodobowo lub dla strefy czasowej, w której prowadzona jest kontrola poboru energii biernej, wyrażoną w MWh lub kWh.

- 3.3.7. W uzasadnionych przypadkach, gdy występują szybkozmienne obciążenia mocą bierną, rozliczania ponadumownego poboru energii biernej ponad wartość współczynnika $tg\varphi_0$ dokonuje się na podstawie bezpośredniego pomiaru nadwyżki energii biernej. Opłata w okresie rozliczeniowym jest obliczana zgodnie z pkt 3.3.6. z uwzględnieniem współczynnika $tg\varphi$, ustalonego według następującego wzoru:

$$tg\varphi = \frac{\Delta E_b}{A} + tg\varphi_0$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

ΔE_b	nadwyżkę energii biernej wykazanej przez urządzenie pomiarowe w okresie rozliczeniowym, wyrażoną w Mvarh lub kvarh,
A	energię czynną pobraną całodobowo lub dla strefy czasowej, w której jest prowadzona kontrola poboru energii biernej, wyrażoną w MWh lub kWh,
$tg\varphi_0$	umowny współczynnik mocy, określony zgodnie z pkt 3.3.4.

- 3.3.8. W okresie rozliczeniowym Odbiorca ponosi opłatę wynikającą z iloczynu całej ilości energii biernej, o której mowa w pkt 3.3.1. lit. b) i c) i ustalonej w pkt 3.3.9. Taryfy krotności „k” oraz ceny energii elektrycznej wyrażonej w zł/MWh lub zł/kWh, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b ustawy, obowiązującej w dniu zatwierdzenia Taryfy.
- 3.3.9. Współczynnik krotności „k” wskazany w pkt 3.3.6. i 3.3.8. wynosi:
- a) $k_{SN} = 1,00$ – dla odbiorców przyłączonych do sieci SN,
 - b) $k_{nN} = 3,00$ – dla odbiorców przyłączonych do sieci nN.
- 3.3.10. Jeżeli dostarczanie energii elektrycznej odbywa się z kilku miejsc dostarczania, opłatę za ponadumowny pobór energii biernej oblicza się oddzielnie dla każdego miejsca dostarczania.
- 3.3.11. W przypadku gdy konfiguracja sieci oraz miejsce zainstalowania układów pomiarowo – rozliczeniowych nie odwzorowują rzeczywistych rozpiętości mocy oraz energii biernej pobieranej z sieci Operatora lub oddawanej do tej sieci, wielkość energii biernej podlegającej rozliczeniu ustala się na podstawie przeprowadzonych przez Operatora, odbiorcę lub niezależną jednostkę pomiarów właściwych w odniesieniu do miejsca dostarczania energii elektrycznej, w sposób przez nie uzgodniony, chyba, że zawarta Umowa stanowi inaczej.

3.4. Bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców i parametrów jakościowych energii [...]

- 3.4.1. b_{IT} - bonifikata za niedotrzymanie poziomu napięcia w zakresie określonych w odrębnych przepisach dopuszczalnych wartości granicznych odchyłań napięcia od napięcia znamionowego w okresie doby, wynosząca **15,00 zł/godzinę**, [...]

5. Opłaty za usługi wykonywane na dodatkowe zlecenie odbiorcy

- 5.1. Operator ustala następujące opłaty za usługi wykonywane na zlecenie odbiorcy:

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	Stawka w zł za usługę
1.	Przerwanie i wznowienie dostarczania energii:	
	a) na napięciu nN	119,33
	b) na napięciu SN	178,97
2.	Sprawdzenie prawidłowości działania układu pomiarowo-rozliczeniowego ²⁾ :	
	a) bezpośredniego	119,33
	b) półpośredniego	178,97
	c) pośredniego	253,52
3.	Laboratoryjne sprawdzenie prawidłowości działania układu pomiarowo-rozliczeniowego (licznika lub urządzenia sterującego) ²⁾	169,99 zł w przypadku, kiedy badanie przeprowadza Operator i dodatkowo 74,57 zł za demontaż i montaż licznika bądź urządzenia sterującego lub - kwotę wynikającą z faktury wystawionej przez zewnętrzną jednostkę przeprowadzającą badanie i dodatkowo 74,57 zł za demontaż i montaż licznika bądź urządzenia sterującego
4.	Wykonanie dodatkowej ekspertyzy badanego wcześniej układu pomiarowo-rozliczeniowego ³⁾	kwota wynikająca z faktury wystawionej przez jednostkę przeprowadzającą badanie.
5.	Przeniesienie licznika lub licznika i urządzenia (zegara) sterującego (dla liczników strefowych) w inne uprzednio przygotowane i odpowiednio wyposażone miejsce w obrębie tego samego obiektu ⁴⁾	149,15
6.	Za każdą godzinę nadzoru pełnionego nad pracami wykonywanymi przez wykonawców niezależnych od Operatora w pobliżu urządzeń elektroenergetycznych będących jego własnością lub na tych urządzeniach.	74,57
7.	Wyłączenie napięcia, przygotowanie miejsca pracy dla wykonawców, o których mowa w pkt 6 oraz likwidację tego miejsca pracy i ponowne podłączenie urządzeń do sieci Operatora:	
	a) w sieci nN	328,09
	b) w sieci SN	477,20
8.	Założenie plomb Operatora na urządzeniach podlegających opłombowaniu, w tym po naprawie, remoncie i konserwacji instalacji:	
	– za pierwszą plombę	41,67
	– za każdą następną	8,74
9.	Montaż i demontaż urządzenia kontrolno-pomiarowego instalowanego w celu sprawdzenia dotrzymania parametrów jakościowych energii dostarczanej z sieci ⁵⁾	160,88

- ¹⁾ We wszystkich wyżej opisanych przypadkach, w których wymagany jest dojazd służb technicznych Operatora wliczono koszt dojazdu do odbiorcy,
- ²⁾ Opłaty nie pobiera się w przypadku, gdy licznik i urządzenie sterujące są własnością Operatora, a badanie potwierdziło nieprawidłowości, z wyłączeniem nielegalnego poboru energii,
- ³⁾ Koszty ekspertyzy pokrywa odbiorca, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniu układu pomiarowo-rozliczeniowego, z wyłączeniem nielegalnego poboru energii elektrycznej, odbiorcy zwracane są koszty tej ekspertyzy.
- ⁴⁾ Opłaty nie pobiera się w przypadku wyniesienia ww. urządzeń z lokali mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej w miejsce ogólnodostępne,
- ⁵⁾ W przypadku zgodności zmierzonych parametrów ze standardami określonymi w § 45 ust. 1 i 5 rozporządzenia systemowego lub w Umowie, koszty sprawdzenia i pomiarów ponosi odbiorca na zasadach określonych w odrębnej Umowie zawartej pomiędzy odbiorcą a Operatorem; w pozostałych przypadkach koszty sprawdzenia i pomiarów ponosi Operator.

5.2. W przypadku, gdy w ramach jednego dojazdu do odbiorcy wykonywana jest więcej niż jedna usługa spośród wymienionych w tabeli w pkt 5.1. opłaty za wykonanie drugiej i następnych czynności pomniejsza się o kwotę **32,92 zł** za dojazd do odbiorcy.

6. Opłaty za nielegalne pobieranie energii

6.1. Przez nielegalny pobór energii elektrycznej należy rozumieć:

- 1) Pobieranie energii elektrycznej bez zawarcia Umowy,
- 2) Pobieranie energii elektrycznej:
 - a) z całkowitym lub częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego,
 - b) poprzez ingerencję w ten układ pomiarowo-rozliczeniowy mającą wpływ na fałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

6.2. W przypadku nielegalnego pobierania energii elektrycznej, o którym mowa w pkt 6.1. ppkt 1, Operator może obciążyć podmiot nielegalnie pobierający tę energię, opłatami w wysokości pięciokrotności stawek opłat określonych w taryfie dla jednostrefowej grupy taryfowej, do której ten podmiot byłby zaliczony, na podstawie kryteriów określonych w § 6 ust. 1 rozporządzenia taryfowego, oraz w wysokości pięciokrotności ceny energii elektrycznej, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b) ustawy, przyjmując:

- 1) wielkość mocy wynikającą z rodzaju zainstalowanych odbiorników,

- 2) ilości energii elektrycznej uwzględniające rzeczywistą możliwość pobierania energii przez dany podmiot wynikające z mocy i rodzaju zainstalowanych odbiorników, lecz nie wyższe niż:
- przy pobieraniu energii elektrycznej jedną fazą, za każdy 1 A prądu znamionowego zabezpieczenia 125 kWh. Za zabezpieczenie uważa się bezpieczniki najbliższe patrząc od strony zasilania, niedostępne dla ww. podmiotu i osób postronnych. W razie braku zabezpieczeń między instalacją odbiorczą, a siecią zasilającą przyjmuje się taką wielkość wkładek bezpiecznikowych, jaka powinna znajdować się w danej instalacji, nie mniejszą jednak niż 25 A;
 - przy pobieraniu energii elektrycznej dwoma lub trzema fazami opłatę ustala się, jak w lit. a, z uwzględnieniem krotności (2 lub 3), zależnie od liczby faz, którymi nielegalnie pobierano energię elektryczną.
- 6.3. W przypadku, gdy zostanie stwierdzone jak długo trwał okres nielegalnego pobierania energii elektrycznej, o którym mowa w pkt 6.1. ppkt 2, Operator może obciążyć odbiorcę opłatami w wysokości dwukrotności stawek opłat określonych w taryfie dla grupy taryfowej, do której jest zaliczony ten odbiorca oraz w wysokości dwukrotności ceny energii elektrycznej, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b) ustawy, przyjmując wielkości mocy umownej i zużycia tej energii, jakie wystąpiły w analogicznym okresie przed rozpoczęciem stwierdzonego nielegalnego pobierania energii elektrycznej lub po ustaniu tego pobierania; opłaty oblicza się dla każdego miesiąca, w którym nastąpiło nielegalne pobieranie energii elektrycznej.
- 6.4. W przypadku nielegalnego pobierania energii, o którym mowa w pkt 6.1. ppkt 2 lit. a), gdy niemożliwe jest ustalenie liczby nielegalnie pobranej energii elektrycznej, Operator może obciążyć odbiorcę opłatami w wysokości dwukrotności stawek opłat określonych w taryfie dla grupy taryfowej, do której jest zaliczony ten odbiorca oraz w wysokości dwukrotności cen energii elektrycznej, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b) ustawy, przyjmując:
- wielkość mocy umownej określonej w Umowie;
 - ilości energii elektrycznej uwzględniające rzeczywistą możliwość pobierania energii przez dany podmiot wynikające z mocy i rodzaju zainstalowanych odbiorników, lecz nie wyższe niż:
- przy pobieraniu energii elektrycznej jedną fazą, za każdy 1 A prądu znamionowego zabezpieczenia 125 kWh. Za zabezpieczenie uważa się bezpieczniki najbliższe odbiorcy patrząc od strony zasilania, niedostępne dla odbiorcy i osób postronnych. W razie braku zabezpieczeń między instalacją odbiorczą, a siecią zasilającą przyjmuje się taką wielkość wkładek bezpiecznikowych, jaka powinna znajdować się w danej instalacji, nie mniejszą jednak niż 25 A;
 - przy pobieraniu energii elektrycznej dwoma lub trzema fazami opłatę ustala się, jak w lit. a), z uwzględnieniem krotności (2 lub 3), zależnie od liczby faz, którymi nielegalnie pobierano energię elektryczną.
- 6.5. W przypadku nielegalnego pobierania energii, o którym mowa w pkt 6.1. ppkt 2 lit. b), gdy niemożliwe jest ustalenie ilości nielegalnie pobranej energii elektrycznej, Operator może obciążyć odbiorcę opłatami w wysokości dwukrotności stawek opłat określonych w taryfie dla grupy taryfowej, do której jest zaliczony odbiorca oraz w wysokości dwukrotności cen energii elektrycznej, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b) ustawy, przyjmując:
- wielkość mocy umownej określonej w Umowie;
 - ilości energii elektrycznej uwzględniające rzeczywistą możliwość pobierania energii przez danego odbiorcę wynikające z mocy i rodzaju zainstalowanych odbiorników, lecz nie wyższe niż:

a)	dla układu jednofazowego	3 000 kWh
b)	dla układu trójfazowego z zainstalowanym licznikiem o prądzie znamionowym nie wyższym niż 20 A (<i>pomiar bezpośredni</i>) bez względu na przeciążalność licznika	6 000 kWh
c)	dla układu trójfazowego z zainstalowanym licznikiem o prądzie znamionowym wyższym niż 20 A (<i>pomiar pośredni</i>) bez względu na przeciążalność licznika za każdy 1 A prądu znamionowanego licznika	300 kWh
d)	dla układu z przekładnikami prądu (<i>pomiar pośredni</i>) za każdy 1 A prądu znamionowego obwodu pierwotnego przekładnika prądowego	300 kWh
e)	przy układzie z przekładnikami prądu i napięcia (<i>pomiar pośredni</i>) za każdy 1 A prądu obliczeniowego I_o	300 kWh

Prąd obliczeniowy I_o określa się według wzoru:

$$I_o = 2,5 \cdot U \cdot I \text{ [A]}$$

gdzie:

2,5	stała [1/kV],
U	górne napięcie znamionowe przekładnika napięciowego [kV],
I	mniejsza z następujących wielkości: 1) prąd znamionowy strony pierwotnej przekładnika prądowego [A], 2) suma prądów znamionowych transformatorów oraz innych odbiorników, przyłączonych na napięciu zasilania [A].

- 6.6. Opłaty, o których mowa w pkt 6.3. oblicza się dla całego nieobjętego przedawnieniem okresu udowodnionego nielegalnego pobierania energii elektrycznej.
- 6.7. Opłaty za wykonywanie czynności związanych ze stwierdzeniem nielegalnego pobierania energii elektrycznej:

L.p.	Wykonywane czynności	Wysokość opłaty w zł lub sposób jej pobierania
1.	Wymiana uszkodzonego przez odbiorcę licznika lub innego urządzenia pomiarowego.	Suma wartości nowego urządzenia pomiarowego obowiązująca w dniu jego wymiany i opłaty związanej z demontażem i ponownym montażem urządzenia pomiarowo-rozliczeniowego w wysokości 74,57 zł
2.	Sprawdzenie stanu technicznego układu pomiarowo-rozliczeniowego i założenie nowych plomb na zabezpieczeniu głównym w układzie pomiarowo-rozliczeniowym lub na innym elemencie podlegającym	- dla układu bezpośredniego – 174,63 zł - dla układu pośredniego – 218,34 zł - dla układu pośredniego – 291,12 zł

L.p.	Wykonywane czynności	Wysokość opłaty w zł lub sposób jej pobierania
	opłombowaniu, w miejsce zerwanych przez odbiorcę plomb lub przez niego uszkodzonych, z wyłączeniem urządzeń, o których mowa w pkt 4 niniejszej tabeli.	
3.	Poddanie urządzenia pomiarowo-rozliczeniowego ponownej legalizacji z powodu zerwania przez odbiorcę plomb legalizacyjnych lub ich naruszenia.	Suma opłaty związanej z przygotowaniem urządzenia do legalizacji i legalizacją w wysokości 169,99 zł oraz opłaty związanej z demontażem i ponownym montażem urządzenia pomiarowo-rozliczeniowego w wysokości 74,57 zł
4.	Założenie, na wskaźniku mocy piętnastominutowej lub innym urządzeniu związanym z pomiarem tej mocy, plomby, w miejsce plomby zerwanej lub naruszonej przez odbiorcę.	iloczyn 150% miesięcznej wartości mocy umownej i składnika stałego stawki sieciowej w grupie taryfowej, do której jest zakwalifikowany odbiorca.

7. Tabele stawek opłat za usługi dystrybucji energii elektrycznej

7.1. Tabele stawek opłaty abonamentowej, opłaty sieciowej stałej i opłaty sieciowej zmiennej dla poszczególnych obszarów dystrybucyjnych, z zastrzeżeniem dostępności grup taryfowych z pkt. 2.1.3. Taryfy

7.1.1. Obszar dystrybucyjny Białystok, Warszawa-Teren, Radom, Kielce i Łódź

CENY LUB STAWKI OPŁAT (netto)	GRUPA TARYFOWA		
	G12	G12as	G11
Stawka opłaty abonamentowej w zł/m-c	2,00	2,00	2,00
Składnik stały stawki sieciowej w zł/m-c	15,62	22,12	11,06
Składnik zmienny stawki sieciowej w zł/kWh			
• całodobowy			0,3658
• dzień	0,3892	0,3658	
• noc	0,0808	0,3658 ¹ 0,0366 ²	

¹ – Stawka opłaty stosowana w odniesieniu do wolumenu energii, nie przewyższającego ilości energii elektrycznej, zużytej w analogicznym okresie rozliczeniowym poprzedzającego roku, o którym mowa w pkt 3.1.26-3.1.29.

² – Stawka opłaty stosowana w odniesieniu do wolumenu energii, przewyższającego ilość energii elektrycznej, zużytej w analogicznym okresie rozliczeniowym poprzedzającego roku, o którym mowa w pkt 3.1.26-3.1.29. [...]

8. Tabele stawki opłaty jakościowej, opłaty OZE, opłaty kogeneracyjnej i opłaty mocowej dla wszystkich obszarów dystrybucyjnych

Stawki opłaty jakościowej [...]

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	JEDNOSTKA	STAWKA JAKOŚCIOWA
4.	Odbiorcy z grup taryfowych G11, G12 i G12as	zł/kWh	0,0331

Stawki jakościowe ulegają zmianie w przypadku zmiany Taryfy OSP obejmującej zmiany tych stawek. Zmienione stawki są stosowane w rozliczeniach od dnia, od którego zaczynają obowiązywać zmiany w Taryfie OSP.

Operator publikuje na stronie internetowej: www.polenergia-dystrybucja.pl informację o zmianie **stawek jakościowych** nie później niż w dniu, w którym zaczynają obowiązywać nowe stawki.

We wszystkich grupach taryfowych wprowadza się **stawkę opłaty OZE** w wysokości **7,30 zł/MWh**, wskazanej w Informacji Prezesa URE, o której mowa w pkt. 1.1. lit. f) niniejszej Taryfy.

We wszystkich grupach taryfowych stosuje się **stawkę opłaty kogeneracyjnej** w wysokości **3,00 zł/MWh**, wskazanej w rozporządzeniu Ministra Energii, o którym mowa w pkt. 1.1. lit. k) niniejszej Taryfy.

We wszystkich grupach taryfowych wprowadza się **stawkę opłaty mocowej**, wskazanej w Informacji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, o której mowa w pkt. 1.1. lit. h) niniejszej Taryfy:

- 1) W przypadku odbiorców dla odbiorców końcowych innych niż wymienieni w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy w wysokości **0,2194 zł/kWh**,
- 2) W przypadku odbiorców końcowych wymienionych w art. 89a ust. 1 pkt 1) ustawy o rynku mocy, opłatę mocową ustala się dla odbiorców zużywających rocznie:
 - a) poniżej 500 kWh energii elektrycznej w wysokości **4,29 zł na miesiąc**;
 - b) od 500 kWh do 1 200 kWh energii elektrycznej w wysokości **10,31 zł na miesiąc**;
 - c) powyżej 1 200 kWh do 2 800 kWh energii elektrycznej w wysokości **17,18 zł na miesiąc**;
 - d) powyżej 2 800 kWh energii elektrycznej w wysokości **24,05 zł na miesiąc**.

9. Tabela cen energii elektrycznej dla wszystkich obszarów dystrybucyjnych

CENY ZA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ (netto)	GRUPA TARYFOWA		
	G12	G12as	G11
Cena za energię elektryczną czynną w zł/kWh			
• całodobowo			0,4691
• dzień	0,5356		
• noc	0,3546		

- 9.1. Ceny energii elektrycznej nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT) oraz podatku akcyzowego. W odniesieniu do nich podatek VAT oraz podatek akcyzowy nalicza się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.